

Projectes:

La lluita, el treball i ser dona migrant

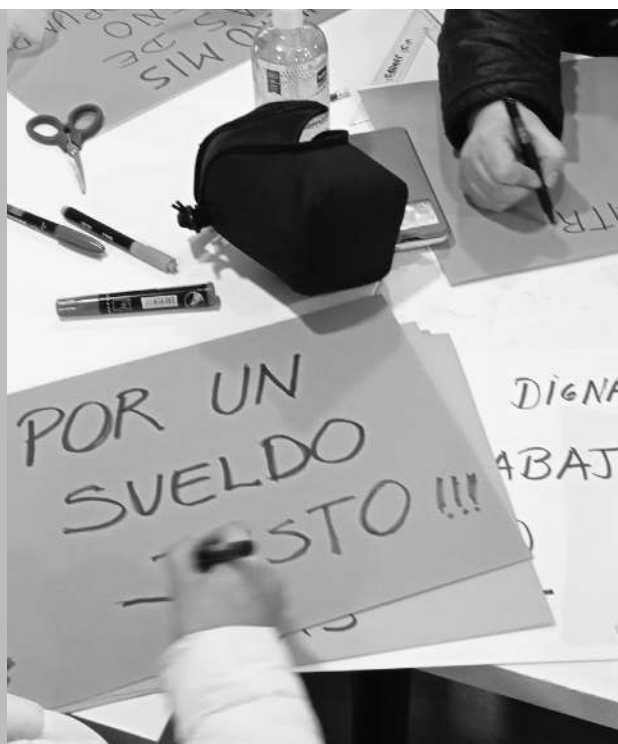
Mujeres Unidas Entre Tierras
(MUET)

Agroecologia per alimentar un futur sostenible

Aquí hi ha bròquil i
Keras Buti

Ekonomikon, una gestoria compromesa amb l'Economia Social i Solidària i el Dret a la Ciutat

Luis Sanmartín i
Gabriel Ferré

La lluita, el treball i ser dona migrant

La lucha, el trabajo y ser mujer migrante

The struggle, the work and being a migrant woman

Mujeres Unidas Entre Tierras (MUET)

RESUM

MUET va néixer de la necessitat que les dones treballadores de la llar i les cures d'algunes zones de Barcelona metropolitana ens autogestionem i poguéssim acompanyar el procés migratori i d'integració a Catalunya de les gairebé 800 companyes i companys que formen els grups de WhatsApp que administrem.

A través d'aquests grups i també de manera presencial o en línia, donem informació sobre tràmits "tan senzills" com empadronar-se, tenir la targeta sanitària; regularitzar la seva situació administrativa, trobar feina o fer un curs.

Així mateix, fem molt èmfasi en les reivindicacions polítiques i socials sobre les cures com a eix de l'economia feminista; sobre la necessitat de derogar la llei d'estrangeria per racista i masclista; i sobre la importància del fet que el nostre col·lectiu de treballadores de la llar tinguem l'accés a la prestació per desocupació, ja que actualment no estem en les mateixes condicions que la resta de treballadors.

Paraules clau: treballadores de la llar, autogestió, apoderament, suport mutu, llei d'estrangeria, racisme

RESUMEN

MUET nació de la necesidad de que las mujeres trabajadoras del hogar y los cuidados de algunas zonas de Barcelona metropolitana nos autogestionáramos y pudiéramos acompañar el proceso migratorio y de integración en Cataluña de las casi 800 compañeras y compañeros que forman los grupos de WhatsApp que administramos. A través de estos grupos y también de manera presencial u online, damos información sobre trámites "tan sencillos" como empadronarse, tener la tarjeta sanitaria; regularizar su situación administrativa, encontrar trabajo o hacer un curso.

Asimismo, hacemos mucho hincapié en las reivindicaciones políticas y sociales sobre los cuidados como eje de la economía feminista; sobre la necesidad de derogar la ley de extranjería por racista y machista; y sobre la importancia de que nuestro colectivo de trabajadoras del hogar tengamos el acceso a la prestación por desempleo, ya que actualmente no estamos en iguales condiciones que el resto de trabajadores

Palabras clave: trabajadoras del hogar, autogestión, empoderamiento, soporte mutuo, ley de extranjería, racismo

ABSTRACT

MUET was born from the need for women who are domestic and care workers in some areas of metropolitan Barcelona to manage themselves and to be able to accompany the migration and integration process in Catalonia of the almost 800 colleagues who make up the WhatsApp groups that we administer.

Through these groups and also in person or online, we provide information on "as simple" procedures as registering, having a health card; regularize your administrative situation, find a job or take a course.

Likewise, we place great emphasis on the political and social demands on care as the axis of the feminist economy; on the need to repeal the immigration law for being racist and sexist; and on the importance that our group of domestic workers have access to unemployment benefit, since currently we are not in the same conditions as the rest of the workers.

Keywords: domestic workers, self-management, empowerment, mutual support, immigration law, racism

Presentació

Mujeres unidas entre tierras (MUET) és una entitat creada per dones treballadores de la llar i de les cures de Barcelona metropolitana. Hem fet un any des que ens vam iniciar com associació, però molta feina i trajectòria pel que fa a la reivindicació dels drets de les treballadores de la llar i les cures, i de formar part d'organitzacions creades per persones migrants a Catalunya.

Com a entitat volem visibilitzar el treball de cures que estem fent, reivindicar els drets, posar sobre la taula el debat sobre la cura de la vida, l'economia submergida i tota l'aportació que estem fent a la societat les dones migrants que ens estem dedicant a les tasques de cures.

Som 12 dones en el grup motor de MUET i fem servir tres grups de WhatsApp de 256 persones cadascun. Atenem dones i homes migrants, sol·licitants d'asil, en situacions de vulnerabilitat social, en situació administrativa irregular o amb la situació regularitzada en condicions de precarietat social o laboral. El 90% de les companyes són treballadores de la llar, moltes d'elles en situació d'internes en domicilis particulars, amb sortides únicament els caps de setmana o un dels dos dies: o dissabte o diumenge. Per això és summament important per a nosaltres realitzar activitats aquests dies.

La nostra incidència, a causa de la Covid-19, és bàsicament a través de les xarxes socials i fent teletreball. Totes les nostres reunions amb les companyes i companys estan fent-se virtualment, tots els acompanyaments (excepte els urgents que necessiten presencialitat), derivacions i tràmits els estem fent en línia, a més de totes les formacions.

Volem continuar amb les classes virtuals (com ho hem anat fent amb els recursos precaris de cada companya) sobre cures a la fi de la vida, primers auxilis i els mòduls de coneixement de Catalunya i de drets laborals, a més d'alguns monogràfics i xerrades. Però, lamentablement, hi ha companyes que no compten amb els mitjans adients.

Les nostres reunions, a falta d'espais físics i públics oberts en caps de setmana a Barcelona i més encara per les restriccions per la Covid-19, solem fer-les a la casa d'alguna companya.

A L'Hospitalet, comptem amb l'espai de viver de l'ateneu cooperatiu La Col·lectiva, al carrer Llobregat 66. Si no comptéssim amb aquest recurs, difícilment podríem arribar a tantes persones com ens busquen.

Informació i acollida a dones migrants treballadores de la llar

MUET ja és un referent de difusió d'informació important per a dones i homes migrants, a través de canals virtuals, com aplicacions de missatgeria mòbil i mitjançant sessions presencials a Barcelona, prèvia cita.

D'aquesta manera, aquest any hem pogut derivar a més de 150 persones, als cursos de Coneixements de Catalunya i de Coneixements laborals, que ofereix CITE-CCOO. Així mateix, hem fet 21 tallers d'*Atencions al final de la vida*, els quals han estat de gairebé tres hores cadascun i amb una afluència d'entre 10 i 15 dones per taller, durant tot l'any 2020 i usant aplicacions digitals.

Dues trobades virtuals per explicar com obtenir targeta sanitària i padró, a més de les explicacions presencials en el punt de la xarxa de suport veïnal; tres xerrades en línia amb una advocada sobre *Protocol d'assetjament sexual a la feina de la llar i estrangeria*, a la qual van assistir 42 persones; i una xerrada en línia amb una altra advocada sobre *Violències masclistes i com enfrontar-les i denunciar-les*, a la qual van assistir 13 persones.

També hem organitzat tres cursos de català bàsic, però lamentablement per les mesures Covid-19 no hem pogut dur-los a terme.

Participació en xarxes de suport veïnal: alimentació, empadronament, targeta sanitària i habitatge

Més enllà d'aquestes reivindicacions, estem treballant per resoldre situacions socials molt urgents, que la pandèmia de la Covid-19 ha deixat al descobert, però que ja existien.

Sabem que el treball de la llar roman en l'economia submergida i que hi ha un alt percentatge de treballadores que estan en situació irregular que treballen d'internes o per hores fent neteja o cuidant persones dependents. Moltes d'elles van perdre la feina quan la Covid-19 va arribar a les llars on elles treballaven.

Van ser acomiadades sense més, sense quitances ni liquidacions, ni l'atur ni un ERTO que els servís. L'ajuda que va treure el govern de l'estat espanyol només ha pogut donar-se a qui estaven donades d'alta a la seguretat social. És a dir, que el tema de la feina de la llar continua sent l'assignatura pendent de les polítiques d'igualtat, de treball, de migracions, de feminismes, de famílies i d'un munt més.

Per això, hem hagut de crear ponts amb entitats i persones particulars.

La xarxa d'economia social i solidària de l'Hospitalet, a causa de la manca d'aliments durant el confinament, la desescalada, les noves onades i brots de la pandèmia, ha

Formació de drets laborals amb l'advocada Laura Rodríguez. Font: Arxiu de MUET

rebut el suport del banc d'aliments dels comerços dels barris de la ciutat i d'aportacions econòmiques de persones individuals per repartir en quatre nodes de la ciutat.

D'aquesta manera, MUET ha participat en la recollida, en l'elaboració de lots per repartir i en el repartiment a companyes més necessitades dels grups de whatsapp que l'entitat porta i que viuen no només a l'Hospitalet sinó a Barcelona i rodalies. També ha col·laborat en la consecució d'aliments per repartir i compartir amb la xarxa de suport veïnal de l'Hospitalet i en altres xarxes de barris de Barcelona.

Per això, a l'Hospitalet la xarxa d'economia social i solidària ens va confiar la gestió dels aliments donats per la plataforma Alterbanc.

A causa que algunes de les companyes vam participar en xarxes de suport de la ciutat, hem pogut evidenciar la necessitat de l'empadronament sense domicili a totes les localitats de Catalunya. És imperdonable que encara hi hagi persones que no tenen empadronament perquè en els seus municipis no ho permeten si no són titulars de contracte, com és el cas de l'Hospitalet, Santa Coloma, Badalona, per citar alguns més pròxims.

Per això, estem participant de les accions que alguns col·lectius de Barcelona estan duent a terme per aconseguir que es compleixi el deure d'empadronar.

Així mateix, i derivat del problema anterior, tenim el problema de la manca de targeta sanitària. Tenim algunes companyes que durant el confinament de març a maig, vam donar suport a treure targeta sanitària de forma en línia.

L'accés a l'habitatge és un tema especialment greu. Així com les dones van perdre els seus treballs durant el confinament, també van perdre els seus ingressos i alhora, l'habitatge o habitació on vivien. Han hagut de fer malabars per poder trobar un lloc on viure.

A causa d'això, algunes companyes de MUET han allotjat en els seus pisos a altres companyes, algunes amb nens, i hem hagut de derivar a serveis socials de tota Barcelona.

D'altra banda, també hem gestionat les donacions de bolquers, llet per a nadons i nens, tovalloletes de neteja, joguines i llibres per a nens, que ens han fet durant l'any i just per a aquestes festes de Nadal.

Ens importa moltíssim crear espais de criança entre les mares migrants, per això estem potenciant les trobades a través d'aquestes donacions a les companyes que formen part dels grups de WhatsApp. I a partir de conèixer la realitat de moltes mares solteres soles en els grups, hem iniciat la recollida de llet, menjar per a nadons, bolquers i roba, que estem repartint habitualment tant al carrer Llobregat 66 com a la Casa de la Reconciliació, a l'avinguda Can Serra, 80.

Per a tot el que estem fent, no comptem amb cap persona alliberada que pugui tenir un sou per, almenys, unes quantes hores. Ens agradaria poder oferir treball a alguna companya (o a més d'una) que pogués organitzar tot el que estem fent de manera voluntària i gratuïta.

A causa de la situació que estem vivint, també hem activat un rober solidari tots els divendres i dissabtes, a la parròquia de la Reconciliació, que s'ha convertit en la nostra segona llar.

Més enllà de tot el suport mutu que podem autogestionar amb les companyes i companys que formen part de MUET, volem compartir els projectes que hem estat desenvolupant i les reivindicacions a partir de la Covid-19 i de posar la vida al centre.

Projecte d'acompanyament a treballadores de la llar víctimes d'assetjament i abús sexual a la feina

Durant l'any passat, vam dur a terme, de manera en línia i presencial, l'acompanyament a 20 dones que han estat víctimes d'assetjament i abús sexual durant els treballs a la llar.

Ho hem organitzat, gestionat i executat gràcies al suport d'Arrels advocats, l'associació Nut Psicologia, Psicòlogues sense fronteres de Catalunya, CITE-CCOO de Catalunya, i comptant amb el treball en xarxa amb Brassavola i el col·lectiu Catarsia.

Gestió del rober solidari a la Casa de Reconciliació. Font: Arxiu de MUET

Coneixedores que aquest és un projecte que donaria molt de si pels diversos factors que travessen el tema, hem pogut concloure:

- ✓ Cal fer un acompanyament psicològic, sobretot, més ampli i permanent. Totes les dones acompanyades agraeixen l'oportunitat de parlar de les situacions d'assetjament amb algú de confiança i poder tenir eines, recursos personals per afrontar aquestes i altres situacions.
- ✓ L'assessoria jurídica ha de ser una altra eina fixa que s'ha d'oferir com a entitat.
- ✓ L'acompanyament laboral s'ha d'anar millorant, segons les actualitzacions que es facin a l'entorn: aplicacions per a recerca de feina, protocols en les oficines de treball o en entitats públiques o privades. Això també ha de ser una eina que caldria potenciar amb totes perquè cadascuna d'elles pugui acompanyar a altres que ho necessiten.
- ✓ La tancada per la pandèmia de la Covid-19 ha estat un brou de cultiu perquè es produeixin o intensifiquin situacions d'assetjament, amb la qual cosa caldria buscar eines dins el sistema per donar resposta residencial a les dones que viuen o han viscut situacions de violència masclista que no són considerades de gènere per poder accedir a aquests recursos.
- ✓ S'ha de continuar visibilitzant les situacions d'assetjament laboral en el treball de la llar.
- ✓ Tant les dones i homes del col·lectiu de treballadores de la llar com l'administració pública, les famílies i la societat en general han de sensibilitzar-se sobre aquest i al-

tres temes que ens afecten com a dones i com a migrants; per exemple, erradicar l'explotació laboral, la necessitat d'una regularització de les persones migrants per poder regularitzar la seva situació laboral.

✓ Les treballadores de la llar han d'estar informades dels seus drets laborals i recursos que tenen al seu abast, perquè puguin decidir què fer en determinats casos.

✓ Cal que més entitats, persones particulars i professionals treballin amb el col·lectiu de treballadores de la llar i a resoldre, o intentar-ho, les seves problemàtiques, tant laborals com socials.

✓ Es necessita un espai perquè les dones víctimes d'altres violències masclistes, com l'exercida pels seus ocupadors, puguin anar a viure fins que puguin trobar una nova feina o un habitatge. Calen habitatges on puguin recuperar-se.

✓ Es necessita una transformació social profunda perquè les cures realment siguin el centre. Cal trencar amb el sistema heteropatriarcal, masclista, racista i colonitzador que ocasiona aquestes desigualtats i ens fa ser víctimes de violències que estan tan enquistades a la societat, institucionalitzades fins i tot en les administracions públiques, a les famílies, a tot arreu.

Xarxes amb altres entitats que fan tasques de cures a l'Àrea Metropolitana

Som algunes les entitats de persones migrants que treballem en tasques de cures. Per això és tan important posar sobre la taula la discussió sobre què significa tenir cura, crear el nostre propi relat sobre el tema, sobre el que ha significat migrar i sobre la necessitat de formar-nos. Per la qual cosa estem desenvolupant, amb el suport de Keras Buti, el projecte *Les cures al carrer*, juntament amb la cooperativa Calabril i l'associació Més que cures.

És molt urgent que a l'Hospitalet tinguem també un espai per a la discussió i la construcció d'una millor manera d'actuar. Per això, estem participant tots els dimecres a La Col·lectiva, en la realització d'una enquesta i diagnòstic de les cures a la ciutat.

Formació en alfabetització digital per a altres plataformes de dones migrants de Barcelona

És important que MUET acompanyi altres processos d'autoorganització de persones migrants a Catalunya, per això al mes de març, amb el suport de Coopolis (ateneu cooperatiu de Barcelona), vam poder donar un taller d'alfabetització digital per al col·lectiu de *Abejas migrantes*.

Presentació del llibre d'Economia social amb Rafaela Pimentel, de Territorio domestico. 2021. Font: Arxiu de MUET

Reivindicacions a col·lació de la Covid-19

L'actual crisi sanitària i econòmica provocada per la Covid-19 arreu del món, i especialment a Espanya, ens deixa unes xifres aterridores per a tots.

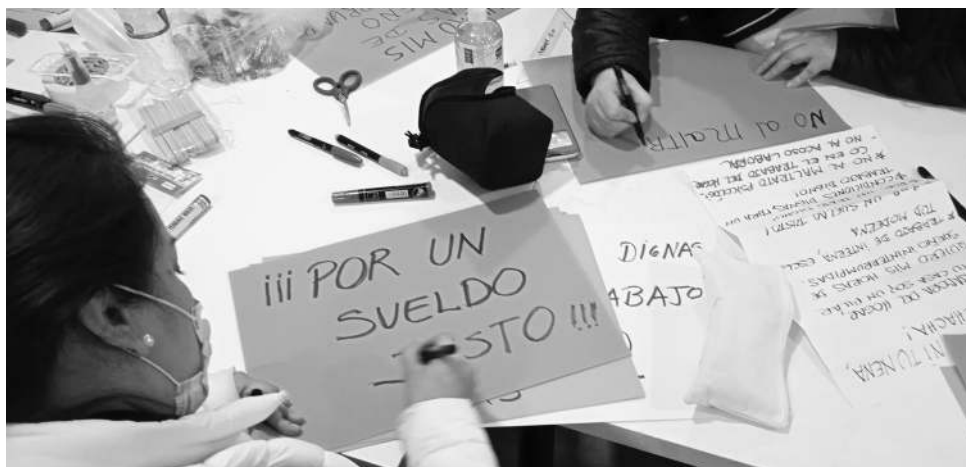
És totalment comprensible que els focus estiguin posats en les persones contagiades pel virus, en el personal sanitari que les atén, i en tots els milers de milers d'aspectes derivats d'aquesta situació, que ens ha deixat a totes i a tots desarmats i sense cap altra opció que quedar-nos a casa. No obstant això, en aquests moments en els quals els governs estan llançant diverses mesures econòmiques, polítiques, socials, sanitàries, etc. és important comptar amb aquelles que estan també en la primera línia de batalla: les treballadores de la llar i de les cures.

Hem estat oblidades per complet. Un cop més. Per això, com a dones, com a treballadores que aportem a l'economia d'aquest país (estiguem donades d'alta a la seguretat social o no), com a migrants que hem vingut a cobrir necessitats de les persones autòctones, ens hem organitzat per demanar i proposar diverses coses al govern d'Espanya, i a les administracions competents de cada comunitat autònoma i dels municipis, perquè som veïnes tant de Barcelona com de l'Hospitalet de Llobregat.

És hora de tenir-nos en compte. Necessitem que:

- El nostre treball sigui visibilitzat, valorat i reconegut.

- Se'ns inclogui en el paquet de mesures anunciades pel govern espanyol en el RD 463/2020 del 14 de març de 2020. Necessitem que hi hagi claredat i especifi-

Cartells de les reivindicacions. Font: Arxiu de MUET

citat en les mesures, obligacions i drets vinculats amb el nostre col·lectiu de cuidadores i treballadores de la llar, perquè l'any passat, quan es va establir l'estat d'alarma a causa de la pandèmia moltes companyes van haver de desplaçar-se o romandre en els seus llocs de treball sense les condicions sanitàries necessàries cobertes.

- Les famílies no els van donar ni guants, ni mascaretes ni alcohol desinfectant, en alguns casos, perquè ni ells mateixos tenien aquests recursos.

- Són moltes les persones grans contagiades amb el Covid-19, com sabeu, i són moltes les companyes TLIC atenent-les en soledat (en alguns casos. Encara un any després, aquesta situació es manté), perquè a causa del confinament, els familiars ni s'acosten a veure-les.

Necessitem mesures clares i específiques per al nostre col·lectiu, perquè moltes companyes van estar acomiadades per múltiples raons:

- a) Han mort per Covid-19 les persones depenents que atenien. Les famílies ja no necessitaven els seus serveis.

- b) Algunes famílies van decidir prescindir dels serveis de les companyes, perquè els seus ingressos es van veure reduïts i no tenien diners per cobrir els seus sous (a l'haver l'Estat d'Alarma no poden treballar, per tant no hi ha ingressos a les famílies)

- c) Algunes famílies van aprofitar -per dir-ho així- la situació d'emergència sanitària per evadir la responsabilitat de regularitzar la situació administrativa de les companyes.

- d) Algunes famílies van decidir quedar-se a la cura de la persona dependent perquè no havien d'anar a treballar.

e) Altres casos.

Per això, el nostre col·lectiu *Mujeres Unidas Entre Tierras* va proposar l'any 2020 i encara proposem:

- Dret a l'atur sense dilacions.
- Se'ns protegeixi amb recursos residencials per a les que hem perdut la feina i no tenim on anar.
- Se'ns protegeixi amb algun subsidi específic. Perquè els recordem que ENS HEU DEIXAT SENSE DRET A EL SUBSIDI PER ATUR. El subsidi de govern descrit en el Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, va ser insuficient per a les treballadores de la llar perquè, com sabem, pertanyem a un col·lectiu en el qual els empresaris regularment no ens donen d'alta a la seguretat social o no es declaren les hores completes de treball real.
- A les que estem en situació administrativa irregular, se'ns protegeixi amb alguna ajuda tramitada pels serveis socials de cada municipi.
- A les famílies amb baixos ingressos, se'ls pugui donar una prestació, ajuda, subsidi per mantenir el contracte amb les companyes TLIC.
- Se'ns doti de material sanitari suficient per atendre de manera correcta als nostres usuaris.
- S'universalitzi la sanitat pública d'una vegada per totes, i més amb la crisi actual.

**Per la ratificació del conveni 189 de l'OIT!
Pel dret a l'atur sense dilacions!**